

Μακεδονικά

Τόμ. 22, Αρ. 1 (1982)

Νικολάου Κ. Μάρτη, Η πλαστογράφηση της ιστορίας της Μακεδονίας

Κωνσταντίνος Αν. Βαβούσκος

doi: [10.12681/makedonika.546](https://doi.org/10.12681/makedonika.546)

Copyright © 2015, Κωνσταντίνος Αν. Βαβούσκος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βαβούσκος Κ. Α. (1982). Νικολάου Κ. Μάρτη, Η πλαστογράφηση της ιστορίας της Μακεδονίας. *Μακεδονικά*, 22(1), 530–534. <https://doi.org/10.12681/makedonika.546>

τους σέ φυλές, ήταν οργανωμένοι και σέ συντεχνίες και κατά πόσο υπήρχε μιὰ τέτοια συντεχνία.

Κάποιες άβλεψίες, τέλος, πού παρατηρήσαμε δέ μειώνουν τή σημασία του έργου. Στο άρθρο «Λαϊκή ζωγραφική και παιδικό σχέδιο», άπαριθμώντας τά μνημεία τής κοσμικής ζωγραφικής, ό Κ. Μακρής σημειώνει ότι στο σπίτι του Γεωργίου Σβάρτς ύπάρχει άπεικόνιση τής Βιέννης. Όσο μπόρεσα νά πληροφορηθώ από τά «Θεσσαλικά Άμπελάκια» του Ν. Μουτσόπουλου (Έπιθεώρηση Όώς, 1966, σ. 113-200), στο σπίτι του Δημήτρη Σβάρτς και όχι του Γεωργίου ύπάρχουν παραστάσεις πόλεων πού μπορούν νά ταυτιστούν μέ τή Βιέννη ή τήν Πέστη (σ. 49-50). Έξάλλου στο σπίτι του Κανατσούλη στη Σιάτιστα δέν έχουμε μόνο τήν παράσταση του Διονύσου, αλλά μιὰ όλόκληρη σειρά μέ είκονικές παραστάσεις μύθων. Τέλος, τό σπίτι του Μαλιόγκα στη Σιάτιστα βρίσκεται δίπλα στού Νερατζόπουλου και όχι στού Κανατσούλη, όπως αναφέρει. Στο σημείο αυτό μέ μεγάλη ευχαρίστηση άξιίζει νά προσθέσουμε ότι τό σπίτι αυτό, άλλοτε σέ άθλια κατάσταση όπως γράφει και ό Κ. Μακρής, τό τελευταίο καλοκαίρι πέρασε στα χέρια τής άρχαιολογικής ύπηρεσίας, πού ανέλαβε τήν αναστήλωσή του και τήν αποκατάσταση τών τοιχογραφιών του.

Κάποια τελευταία λόγια χρειάζεται νά πούμε γιά τή βιβλιογραφία του και τς πηγές του. Ό βιβλιογραφία θά μπορούσε νά χαρακτηριστεί έλλιπη, γιατί, όταν δέν τήν παραλείπει τελείως, δέν παραθέτει όλα τά χρήσιμα στοιχεία. (Έτσι, γιά παράδειγμα, στο «Όκτωήχι και Ψαλτήρι» κάνει μνεία γιά πρόσφατη μελέτη του Μ. Χατζιδάκη (σ. 355), χωρίς όμως νά αναφέρει τόν τίτλο τής). Φυσικά, καθώς τά άρθρα προορίζονταν άρχικά γιά τό ευρύ άναγνωστικό κοινό, θά ήταν λίγο κουραστικό νά δίνονταν όλα τά στοιχεία πού μόνο γιά τόν ειδικό μελετητή έχουν ένδιαφέρον. Όμως σέ μιὰ άναδημοσίευση, όπως στήν προκειμένη περίπτωση, θά μπορούσε νά ύπάρχει ένας πρόσθετος κατάλογος μέ τά βασικότερα έργα πού συμβουλευτήκε ό συγγραφέας, ιδιαίτερα όταν τά μνημονεύει στο κείμενό του. Έξ άλλου ή έπιλογή τών εικόπων στο παράρτημα είναι άναμφίβολα χρήσιμη και άπαραίτητη, κάποτε όμως άποδεικνύεται φτωχή γιά κάπως έπαρκέστερη πληροφόρηση.

ΜΕΛΙΠΟΜΕΝΗ Δ. ΚΑΝΑΤΣΟΥΛΗ

Νίκο λάου Κ. Μάρτη, Ό πλαστογράφηση τής Όστορίας τής Μακεδονίας. Όθήνα 1983, σελ. 1-186 (έκ τών όποιών αί σελ. 117-186 φωτογραφίαί).

Ό Νικόλαος Μάρτης, ό όποιος έπί σειράν έτών έπεφορτίσθη μέ κυβερνητικά καθήκοντα, έκ τών όποιών τά μεγαλυτέρας χρονικής διαρκείας υπήρξαν τά του όπουργού Βορείου Όλλάδος, Μακεδών ό Όδιος (έκ του γραφικού χωρίου Μουσθένη εις τās νοτίους παρυφάς του όρους Παγγαίου) και άπόφοιτος του Όανεπιστημίου Όεσσαλονίκης, γνωρίζει καλά τήν ιδιαιτέραν πατρίδα του Μακεδονία, όπως άλλωστε τήν γνωρίζουν καλά όλοι οι γηγενείς Μακεδόνες, και γνωρίζει και όσα προβλήματα έχουν δημιουργηθή περί αυτήν και εις τό έσωτερικόν και προπαντός εις τό έξωτερικόν. Είναι φυσικόν λοιπόν νά αισθάνεται πολύ άσχημα όταν πληροφορηται ότι διατυπούνται (και διδάσκονται) έπισήμως και προβάλλονται διεθνώς θεωρίαί (μέσφ και καλοπίστων τρίτων), συμφώνως πρός τās όποιās «Μακεδόνες» δέν είναι ούτε αυτός, ούτε οι συγγενείς του, ούτε οι φίλοι και γνωστοί του, ούτε οι πρόγονοι όλων αυτών, άλλ' άντιθέτως οι κατοικοῦντες ώρισμένας πέραν τών βορείων συνόρων τής Όλλάδος έπαρχίας, οι όποιοι θεωροῦν κατόπιν τούτου πολύ φυσικόν νά έ-

χουν εθνολογικά βλέψεις ἐφ' ὅλης τῆς Μακεδονίας, συνεπῶς (καὶ ἰδίᾳ) καὶ ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς, τὴν ὁποίαν ἄλλωστε καὶ ἀποκαλοῦν «Μακεδονίαν τοῦ Αἰγαίου», δηλ. παραλιακὸν τμήμα τῆς ὅλης Μακεδονίας.

Αἱ θεωρίαι αὐταὶ ἀναλόγως τῶν εἰδικωτέρων κέντρων ἐκ τῶν ὁποίων ἐκπορεύονται δίδουν διαφόρους διαστάσεις εἰς τὸ θέμα, αἱ ὁποῖαι ἀποτυπώνονται εἰς τοὺς διαφόρους χάρτας, οἱ ὁποῖοι δημοσιεύονται σχετικῶς. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δημιουργεῖται εἰς βάρος τῆς ἐλληνικῆς Μακεδονίας «ἀλυτρωτικόν» ζήτημα μὲ σκοπὸν νὰ πεισθοῦν ὅλοι ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς (ἐλληνικῆς) «Μακεδονίας» οὔτε ἦσαν οὔτε ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶναι, ἔστω κατὰ πλειοψηφίαν, Ἑλλήνες. Πράγματι, κατὰ διαφόρους τρόπους τεμαχίζεται ἡ ἱστορία τῆς Μακεδονίας καὶ διδάσκεται ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Μακεδόνες δὲν ἦσαν Ἑλληνες καὶ οἱ σημερινοὶ (πλὴν Λαζῶν, Ποντίων καὶ λοιπῶν προσφύγων) δὲν ἀποτελοῦν τὴν πλειοψηφίαν τῶν «γηγενῶν» κατοίκων τῆς Μακεδονίας. Βέβαια ὑπάρχει καὶ μεταξὺ τῶν θεωριῶν τούτων περαιτέρω ἐσωτερικὴ διαφοροποίησις, διότι κατὰ τὰς μὲν αὐτοὶ ὅλοι εἶναι «Μακεδόνες», κατὰ τὰς δὲ αὐτοὶ ὅλοι εἶναι «Βούλγαροι», μὲ συνέπειαν νὰ δημιουργηθῇ διαμάχη, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν κατὰ τοὺς μὲν καὶ οἱ κάτοικοι τῆς βουλγαρικῆς Μακεδονίας (Μακεδονίας τοῦ Πιρίν) εἶναι «Μακεδόνες», κατὰ τοὺς δὲ ὅλοι οἱ αὐτοαποκαλούμενοι «Μακεδόνες» τῶν Σκοπίων εἶναι Βούλγαροι. Ἐν πάσῃ ὁμως περιπτώσει ἀπὸ ἐλληνικῆς πλευρᾶς πᾶσαι αἱ θεωρίαι αὐταὶ καταλήγουν εἰς τὴν ἀρνήσιν, μεγάλῃν ἢ μικράν, τῆς ἐλληνικότητος γενικῶς τῆς Μακεδονίας καὶ εἰδικώτερον τῶν Μακεδόνων, μέχρι σημείου ὥστε εἰς μερικὰς ἀκραίας ἐκ τῶν θεωριῶν τούτων νὰ ἀναφέρεται ὅτι ἀργὰ ἢ γρήγορα ὁλόκληρος ἡ Μακεδονία, ἡ ὁποία κατ' αὐτὰς διηρέθη τὸ 1912-1913 λόγῳ κρατικῶν σκοπιμοτήτων εἰς διάφορα τμήματα, τὰ ὁποῖα ὑπέστησαν τὴν ἐλληνικὴν, σερβικὴν καὶ βουλγαρικὴν καταπίεσιν, θά γίνῃ ἐν ἀνεξάρτητον καὶ κυρίαρχον (σλαβικόν) κράτος μὲ πρωτεύουσιν τὴν Θεσσαλονίκην.

Ὅλα αὐτὰ ὡδήγησαν τὸν Νικόλαον Μάρτην εἰς τὴν ἐκπόνησιν τῆς ὑπὸ κρίσιν ἐργασίας, ἡ ὁποία φαίνεται σαφὲς ὅτι ἀποτελεῖ τὴν ἐκρῆξιν τοῦ ἐλληνομακεδονικοῦ συναισθημάτων του. «Ἡ ἱστορία τῆς Μακεδονίας πλαστογραφεῖται» γράφει εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τοῦ προλόγου του, ὑπὸ μορφήν κραυγαλέας διαμαρτυρίας, καὶ σπεύδει εὐθὺς ἀμέσως νὰ προσθήσῃ: «ὡς Μακεδὼν καὶ ὡς πρῶην ὑπουργὸς Βορείου Ἑλλάδος ἐθεώρησα χρέος μου νὰ ἐνημερώσω τὴν ἐλληνικὴν καὶ διεθνὴ κοινὴ γνῶμην γιὰ τὸ ἀνυπόστατον τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν πλαστογράφων καὶ γιὰ τὸ ἱστορικὸν τῆς παραποίησης τῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας», διὰ νὰ συνεχίσῃ γράφειν ὅτι «δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ δημιουργία ἐθνότητος (ἐννοεῖται τῆς «μακεδονικῆς», ἐκδόσεως Σκοπίων) μὲ κυβερνητικὰς ἀποφάσεις καὶ μὲ τὴν οἰκιοποίησην τοῦ ὀνόματος, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς πολιτιστικῆς κληρονομιάς ἄλλων λαῶν». Κατόπιν τούτων ὁ Νικόλαος Μάρτης διατυπώνει μὲ ἀκριβείαν τὸν σκοπὸν τῆς ἐργασίας του: θέλει νὰ πείσῃ καὶ τοὺς πλέον κακοπίστους καὶ δὴ μὲ ἀδιάφυστα στοιχεῖα περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἰσχυρισμῶν, τοὺς ὁποίους δι' ὅλης τῆς ἐργασίας του προβάλλει πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἐπιχειρουμένης πλαστογραφίας.

Τὸ ἐγγεῖρημα τοῦ Νικόλαου Μάρτη, ὅσον καὶ ἂν δι' ἡμᾶς τοὺς Μακεδόνας καὶ τοὺς Ἑλλήνας γενικώτερον, φαίνεται εὐκολον, ὥς ἀναγόμενον εἰς αὐτονόητον κατὰστασιν πραγμάτων, ἀντικειμενικῶς ἐμφανίζεται σοβαρόν, διότι ὑπάρχει μεγάλη βιβλιογραφικὴ (ἰδίᾳ νεοσλαβικὴ) ἐπὶ τοῦ θέματος κίνησις καὶ ὥς ἐκ τούτου ἡ ἀνάληψις τῆς εὐθύνης αὐτοῦ προϋπέθετε χρόνον καὶ κόπον καὶ ποικίλης φύσεως (ἱστορικὴν, ἐθνολογικὴν, γλωσσολογικὴν κ.λ.) καὶ μεγέθους ἐρευναν. Ὁ Νικ. Μάρτης ὁμως δὲν εἶχε πρόθεσιν νὰ ἀσχοληθῇ μὲ καθαρὰν ἐπιστήμην, ἀλλ' ἀντιθέτως νὰ χρησιμοποίησιν εὐρήματα, ὑπὸ μορφήν πραγματικῶν γεγονότων, ἐκ διαφόρων πηγῶν, ἀρχαίων, μέσων καὶ νεωτέρων ἀντιλούμενα, τὰ ὁποῖα χωρὶς νὰ παύουν νὰ εἶναι ἐπιστημονικὰ ἔχουν τὴν χάριν διὰ ὑποκρίπτονται ἁμέσως

και δη κατά τρόπον έντυπωσιακόν εις την αντίληψιν του αναγνώστου, ό όποιος έχει, κατ' αυτόν τόν τρόπον, άμέσως ένωπιόν του ζωντανήν πραγματικήν κατάστασιν. Τουτό εξηγεΐ Ισως και την έλλειψιν πληρεστέρας επί του θέματος βιβλιογραφικής ενημερώσεως. 'Ο Νικόλαος Μάρτης δέν έχει άντιγιογκοσλαβικόν πάθος (τουτό άλλωστε συμβαίνει με όλους τούς 'Έλληνας). 'Αντιθέτως την υπό κρίσιν εργασίαν του προσφέρει εις τόν βομόν της έλληνογιογκοσλαβικής φιλίας, την όποιαν και έξυμνει και θέλει νά προστατεύσῃ. 'Εν τῇ ρύμῃ όμως του (γραπτοῦ) λόγου του γράφει ότι «με τούς Γιουγκοσλάβους πάντοτε βρεθήκαμε κοντά ό ένας στόν άλλο στίς δύσκολες στιγμές της 'Ιστορίας», ένθ' προφανώς ήθελε νά μνημονεύσῃ τοῦς Σέρβους, διότι έκ τών σημερινών Γιουγκοσλάβων οί μὲν Κροάται και Σλοβένοι ήσαν μέχρι τό 1919 μέλη της άστροσυγκριτικής μοναρχίας, γνωστής διά τά έναντι της 'Ελλάδος αίσθήματά της, οί δέ «Μακεδόνες» ήσαν μέχρι μὲν τό 1944 άνόμωκτοι ως «Μακεδόνες», σταθερῶς θεωρούμενοι μέχρι τότε υπό μὲν τών Βουλγάρων ως Βούλγαροι, υπό δέ τών Σέρβων ως Σέρβοι, έκτοτε δέ και μέχρι της σήμερον αποτελοῦν τό κύριον κέντρον τών περί την Μακεδονίαν άνθελληνικῶν πάσης φύσεως ενεργειών.

Τά ευρήματα τοῦ Νικολάου Μάρτη, ειδικώτερον, άντλοῦνται πλουσιοπαρόχως κυρίως έκ τών άρχαίων συγγραφέων, έκ τών συγχρόνων άνασκαφών, τά πορίσματα τών όποιών άξιοποιοῦνται και άξιολογοῦνται εις μέγαν βαθμόν, και έκ τών νεωτέρων πολιτικῶν εξελίξεων εις τόν χρόνον της χερσονήσου τοῦ Αἴμου. Εἶναι άλλῃς ός ό Νικόλαος Μάρτης δέν ύπεισέρχεται εις άκριβολόγους έπιστημονικάς άναλύσεις και παρατηρήσεις, επιδίδεται όμως με δύναμιν εις την παράθεσιν γεγονότων, 'Ιστορικῶν, έθνολογικῶν και πολιτικῶν, προβαίνων εις έκτιμήσεις και 'Ιδεολογικῶν άκόμη έκδηλώσεων παλαιωτέρων και προσφάτων, πολλές τών όποιών γνωρίζει έξ 'Ιδίας άντιλήψεως λόγω τό ρόλου, τόν όποιον διεδραμάτισε μέχρις έσχάτων εις τόν πολιτικόν στίβον της 'Ελλάδος.

'Η εργασία τοῦ Νικολάου Μάρτη θά ήτο δυνατόν νά επεκταθῇ περισσότερον και έπιστημονικώτερον εις τά έπιχειρήματα τών Σκοπιανών, τά άναφερόμενα εις την γλῶσσαν τών άρχαίων Μακεδόνων, διά την όποιαν οί Σκοπιανοί λέγουν ότι δέν ήτο έλληνική (κατ' αὐτοῦς ή γλῶσσα τών Μακεδόνων βασιλέων, ή όποία ήτο έλληνική, δέν παίζει ρόλον, άφού δέχονται ότι ή δυναστεία ήτο έξελληνισμένη), ως έπίσης θά ήτο δυνατόν νά συζητηθῇ περισσότερον και έπιστημονικώτερον ή έθνολογική σχέσις τών άρχαίων Μακεδόνων πρὸς τοῦς 'Υλλυριοῦς, άφού τά έπιχειρήματα τών Σκοπιανῶν άποσκοποῦν εις την άπόδειξιν ότι οί Μακεδόνες δέν ήσαν 'Έλληνες, αλλά 'Υλλυριοί, Θράκες, Θρακοϋλλυριοί κ.λ. Πάντα ταῦτα όμως χωρίς νά τά άγνοή παντελῶς, τά έτοιποῦσεν επί άλλης βάσεως, διότι αὐτός (ό Μάρτης) ως νομικός ήθέλησε νά παραθέσῃ γεγονότα και νά καταστήσῃ αὐτά αδιάψευστα (κατά την φρασολογίαν του) με πλήθος μαρτυριῶν περί αὐτῶν. Τοιουτοτρόπως ή πραγματικότης κυριαρχεΐ εις την εργασίαν του. 'Εξ αὐτῆς προκύπτουν δύο έρωτήματα άποφασιστικής σημασίας: 1) Πῶς ήτο δυνατόν οί άρχαίοι Μακεδόνες νά ήσαν ή νά ήσθάνοντο Σλάβοι ή άπλῶς νά όμιλοῦν σλαβικά όκτώ-έννέα αἰῶνας πρὸ της καθόδου τών Σλάβων εις την χερσονήσον του Αἴμου; 'Αλλῶς βαρυντικῶς άν δεχθῶμεν διά της εις άποπον άπαγωγῆς ότι οί άρχαίοι Μακεδόνες έξεσλαβίσθησαν έν συνεχείᾳ (άπαντες), αλλά τοῦτο θά έπρεπε νά συμβῇ πολλούς αἰῶνας μετά, χωρίς νά μεταβάλῃ τόν έθνολογικόν χαρακτήρα αὐτῶν, όπως συνέβη με τοῦς Βοσνίους, οί όποιοι έξεσλαβίσθησαν μὲν, αλλά εἶναι Σέρβοι και οὐχί Τοῦρκοι. Εἶναι δυνατόν λοιπόν οί Σκοπιανοί νά δεχθοῦν ότι εἶναι 'Έλληνες έκσλαβισμένοι; Και κάτι άλλο. 'Η περιοχή τών Σκοπίων, ως γνωστόν, εἶναι ή άρχαία Δαρδανία. Πῶς κατήχησε και αὐτή νά λέγεται «Μακεδονία»;

Και περαιτέρω: 2) πῶς ήτο δυνατόν νά αίσθάνονται Σλάβοι, οί λεγόμενοι σλαβόφωνοι της νεωτέρας Μακεδονίας, όταν αὐτοί άκριβῶς ήσαν οί πρόμαχοι τοῦ μακεδονικοῦ

Ἑλληνισμοῦ κατὰ τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα (ὅλοι σχεδὸν οἱ γηγενεῖς ὀπλαρχηγοὶ μας, ὅπως οἱ Κώτας, Γκόνος, Μητρούσης, Κύρου, Νταλίπης κ.λ. ἦσαν σλαβόφωνοι) καὶ οἱ φανατικότεροι ἔχθροι τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων (τότε οὐδαμοῦ ἀνεφέροντο «Μακεδόνες», ἀλλὰ μόνον Ἕλληνες, Σέρβοι, Βούλγαροι, Μαυροβούνιοι, Ρουμάνοι, ὅπως ἄλλωστε καὶ ἡ Συνθήκη τοῦ Βερολίνου μνημονεύει), τοὺς ὁποίους αὐτοὶ οὗτοι οἱ Βούλγαροι ἀπεκάλουν «γραικομάνους»;

Ὁ Νικόλαος Μάρτης θὰ πρέπει νὰ ἐκοπίασε πολὺ εἰς τὴν συλλογὴν ὧων τῶν ὑπ' αὐτοῦ παρατιθεμένων στοιχείων. Ὁ κόπος τοῦ ὅμως θὰ ἦτο εὐχάριστος. Ἀγωνιστὴς αὐτὸς εἰς ὅλους τοὺς πολέμους, τοὺς ὁποίους ὑπεγρεῶθη νὰ δώσῃ ἡ Ἑλλάς τὰ τελευταῖα ἔτη, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὀρρωδῇσῃ προκειμένου νὰ μετὰσχῃ εἰς ἄλλην μάχην ἐπὶ ἄλλου πεδίου.

Ἄς ἴδωμεν ὅμως πλησιέστερον τὸ περιεχόμενον τῆς ὑπὸ κρίσιν ἐργασίας. Μετὰ τὸν πρόλογον, εἰς τὸν ὅποιον ἐκτίθενται ἐν συντομίᾳ (σελ. 1-2) οἱ σκοποὶ αὐτῆς, ἀκολουθεῖ (Β') Εἰσαγωγή (σελ. 3-10), εἰς τὴν ὁποίαν ἐκτίθεται τὸ ἱστορικὸν τῆς ἐπιχειρηθεῖσας πλαστογραφίας τῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας καὶ παρατίθενται εἰς ἀδράς γραμμὰς οἱ στηρίζοντες αὐτὴν ἰσχυρισμοὶ καὶ αἱ πολιτικαὶ ἀποφάσεις τῶν Γιουγκοσλάβων κομμουνιστῶν διὰ νὰ ἀκολουθήσῃ εἰς ἀδράς ἐπίσης γραμμὰς ἡ ἀντίκρουσις τῶν ἰσχυρισμῶν τούτων διὰ τῆς ἐπικλήσεως τῶν ἀρχαίων συγγραφέων, τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τῆς ἐποποιίας τοῦ Ἀλεξάνδρου, τῆς ἐπιδράσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς δράσεως τῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, περὶ τῆς ἐλληνικότητος τῶν ὁποίων παρατίθενται πολλὰ ἐπιστημονικὰ μαρτυρία καὶ πρόσφατα ἐπιχειρήματα ἐκ τῆς θέσεως, τὴν ὁποίαν ἔλαβε σχετικῶς τὸ Βατικανόν.

Ἐπακολουθεῖ κεφάλαιον (Γ') περὶ τῶν ριζῶν καὶ τῆς ἐλληνικῆς καταγωγῆς τῶν Μακεδόνων, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ ἔρευνα ἀνάγεται (συνοπτικῶς πάντοτε) μέχρι καὶ τῆς μυθολογίας. Εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτό, ἀφοῦ γίνῃ ἰδιαίτερα ἔρευνα ὡς πρὸς τὴν καταγωγὴν τῶν βασιλέων τῆς Μακεδονίας, παρατίθενται ἱστορικὰ πηγὰ περὶ Μακεδονίας καὶ περὶ τῆς συμμετοχῆς τῶν Μακεδόνων εἰς τὴν θρησκευτικὴν καὶ πολιτιστικὴν ζωὴν τῶν ὑπολοίπων Ἑλλήνων, ἐν συναρτήσει πρὸς τὴν σχετικὴν μαρτυρίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἰδιαίτερος ἐμερίμνησεν ὁ συγγραφεὺς διὰ τὴν προβολὴν τῶν εὐρημάτων ἐκ τῶν προσφάτων ἀνασκαφῶν εἰς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους τῆς Μακεδονίας (Δίον, Βεργίνα, Πέλλαν, Σίνδον) μὲ τὰ ὁποῖα ἐνισχύει τὴν κατὰ τὰ ἄλλα γνωστὴν ἐλήθειαν περὶ τῆς πολιτιστικῆς παρουσίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὰς μακεδονικὰς περιοχὰς τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ Βουλγαρίας. Ἰδιαίτερον τμῆμα ἀφιερώνεται εἰς τὸ περίφημον ρητορικὸν σχῆμα τοῦ Δημοσθένους, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ Φίλιππος ἀποκαλεῖται βάρβαρος. Ἐδῶ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προστεθῇ, α) ὅτι ὁ Δημοσθένης εἰς τὸν Κατὰ Φιλίππου (Γ', 31), λέγων ὅτι «ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ Φιλίππου καὶ ὧν ἐκεῖνος πράττει νῦν, οὐχ οὕτως ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ Ἑλληνας ὄντος, οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς Ἑλλήσιν, ἀλλ' οὐδὲ βαρβάρων ἐντέθεν δδεν καλὸν εἰπεῖν», δὲν κάμνει τίποτε ἄλλο ἀπὸ τοῦ νὰ ψέγῃ τὰς πράξεις τοῦ Φιλίππου, τὰς ὁποίας χαρακτηρίζει ὡς μὴ ἀξίας Ἑλλήνων, ἀλλὰ τοῦ χειροτέρου βαρβάρου, δηλ. δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀνεγνωρισμένην παρ' ὧων ἐλληνικὴν καταγωγὴν τῶν Μακεδόνων, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκπολιτιστικὴν τῶν καθυστέρησιν (βλ. H. G. Wells, Παγκόσμιος Ἱστορία, Α', σελ. 439), αὐτὴν δὲ τὴν ἐννοίαν πράγματι εἶχεν ἡ λέξις «βάρβαρος». Διότι, πράγματι, βάρβαρος ἔθεωρεῖτο ὁ μὴ μετέχων τῆς παιδείσεως τῆς ἐλληνικῆς, δηλ. ὁ ἀπαιδεύτος, ὁ ἄεστος καὶ οὐχ ὁ μὴ Ἑλλήν ἐν γένει. Τοῦτο βεβαίως ὁ Ἰσοκράτης ὁ Ἀθηναῖος εἰς τὸν Πανηγυρικόν του (βλ. ἐκδ. Παπύρου, ἀρ. 64, Ἀθῆναι 1939, παρ. 50, σελ. 34), ὅταν λέγῃ ὅτι «τὸ τῶν Ἑλλήνων ὄνομα πεποίηκε μηκέτι τοῦ γένους, ἀλλὰ τῆς διανοίας δοκεῖν εἶναι καὶ μᾶλλον Ἑλλήνας καλεῖσθαι τοὺς τῆς παιδείσεως τῆς ἡμετέρας ἢ τοὺς τῆς κοινῆς φύσεως μετέχοντας».

Εἰς τὸ ἐπόμενον (Δ') κεφάλαιον γίνεται λόγος περὶ τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῆς ἑλληνιστικῆς ἐν γένει περιόδου, μὲ στοιχεῖα τὰ ὅποια καὶ ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς συνέλεξε ἐκ τοῦ Μουσείου τοῦ Κουβέιτ. Εἰς τὸ αὐτὸ κεφάλαιον παρατίθενται μαρτυρίαι περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ ἐκ θρησκευτικῶν πηγῶν (Παλαιὰ Διαθήκη-Κοράνιον). Ἐν συνεχείᾳ γίνεται σύντομος λόγος περὶ τῆς Μακεδονίας μετὰ τὴν ἀρχαιότητα (κεφ. ΣΓ') μὲ μαρτυρίας Σλάβων ἱστορικῶν καὶ περὶ τῶν ἀγῶνων τῶν Μακεδόνων διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν των (κεφ. Ζ'), τοὺς ὁποίους ὁ συγγραφεὺς παρακολουθεῖ συνοπτικῶς ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπαναστάσεως τοῦ 1495 μέχρι καὶ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ 1912, εἰς αὐτοὺς δὲ ἐντάσσει καὶ τὸν Μακεδονικὸν Ἀγῶνα, εἰς τὸν ὅποιον θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προσθέσῃ μεγαλύτεραν ἑκτασιν ἀφιερῶντων ἰδιοῦ κεφάλαιον λόγῳ τῆς σημασίας του καὶ τοῦ ρόλου, τὸν ὅποιον διεδραμάτισαν εἰς αὐτὸν οἱ σλαβόφωνοι περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο ἤδη λόγος.

Μετὰ ἀπὸ τὰ ἐκτεθέντα ἀκολουθοῦν τρία κεφάλαια: 1) Τὸ Η' μὲ γεγονότα εἰς τὴν Μακεδονίαν μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν της, εἰς τὸ ὅποιον γίνεται λόγος περὶ τῶν ἐντελῶς προσφάτων ἐξελίξεων, αἱ ὁποῖαι ὠδήγησαν εἰς τὴν ἰδρυσιν τοῦ κράτους τῶν Σκοπίων καὶ εἰς τοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποίους τοῦτο ἐπιδιώκει. Ἐδῶ ὁ συγγραφεὺς ἀσχολεῖται καὶ μὲ τὴν «μακεδονικὴν» γλῶσσαν, περὶ τῆς ὁποίας ἐγένετο λόγος (τὰ ἐπιχειρήματα ἐδῶ κατ' αὐτῆς συνίστανται εἰς πραγματιστικὴν ἀντίκρουσιν πράγματι ὀρθὴν καὶ οὐχὶ εἰς ἀπολύτως γλωσσολογικὰ δεδομένα). 2) Τὸ Θ' μὲ θέμα τὴν παραποίησιν καὶ διαστρέβλωσιν γεγονότων, τὰ ὅποια ἀποσκοποῦν εἰς τὴν πλαστογράφησιν τῆς ἱστορίας τῆς Μακεδονίας, καί, 3) Τὸ Ι' μὲ θέμα τὰ ἀποτελέσματα τῆς σχετικῆς σλαβικῆς προπαγάνδας.

Ἡ ὅλη ἐργασία κλείνει μὲ ἐπίλογον, εἰς τὸν ὅποιον ἀναφέρεται τὸ ἀπὸ ἑλληνικῆς πλευρᾶς ἐπιτευχθὲν ἔργον πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς κατὰ τῆς Μακεδονίας ἐπιβουλῆς καὶ μὲ ὑπόμνησιν πρὸς πάντας τοῦ ἐξόχως ἑθνικοῦ ἐνδιαφέροντος, τὸ ὅποιον παρουσιάζει τὸ θέμα τοῦτο.

Ἡ ὅλη ἐργασία πλαισιοῦται ἀπὸ ἰδιαίτερον τμήμα μὲ 77 φωτογραφίας, μετὰξὺ τῶν ὁποίων πολλὰ ἔγχρωμοι, μὲ τὰς ὁποίας καὶ αὕτη πλουτίζεται καὶ ἡ εὐρηματικὴ ἐπιχειρηματολογία τοῦ συγγραφέως ἐνισχύεται διὰ πειστηρίων ἀπτόν.

Ὁ Νικόλαος Μάρτης προσφέρει τὴν ἐργασίαν του αὐτὴν ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας του. Τὰ στοιχεῖα τὰ ὅποια αὕτη περιέχει λόγῳ τοῦ βάρους τῆς πραγματικῆς τῶν ὑποστάσεως ἀποτελοῦν ἀποφασιστικὴν, ἀλλὰ εὐπρεπῆ ἀπάντησιν εἰς τὰς θεωρητικὰς κατασκευὰς τῶν νεοδητῶν Μακεδόνων, πρὸς τοὺς ὁποίους ἄλλωστε ἡ ὅλη ἐργασία ἀποτελεῖ καὶ φιλικὴν χειρονομίαν καλῶν σχέσεων. Δι' ὅλους τοὺς ἐκτεθέντας λόγους ἡ ἐργασία τοῦ Νικολάου Μάρτη ἀποτελεῖ ἑθνικὴν προσφοράν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΝ. ΒΑΒΟΥΣΚΟΣ